

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V odznanju je moja«

»EDINOST« z objavo št. 1 na leto 1886. vsako srede in sobote o poludne. Cena za vsako leto 3 gl. 50 kr., za pol leta 2 gl. 50 kr., za četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tiskarni v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrence, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrence« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Jazari (trane vrste naslova in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaševanjih drobniškimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Uravnanje jezikovnega prasanja v Avstriji.

(Konec.)

Učenje drugega deželnega jezika bi torej na vsak način mogočno pospeševalo spravo avstrijskih narodov. — Uprav zato pa ne moremo razumeti, zakaj se sedanja vlada, ki se zove vlada enakopravnosti in sprave, ne peča s tem prasanjem, zakaj ta vlada sama ne sproži praktičnega izvedenja § 19 temeljnega zakona.

Vidi se celo, da se še vedno noče odjenjati od ponemčevalne tradicije, katero je sedanjo ministerstvo po nekakem podedovalo od drugih ustavovernih ministerstev. Kaj se prav za prav hoče s tem temporiziranjem? — Hohenvartovo ministerstvo je o svojem času kar naravnost veslalo proti enakopravnosti, ono je kmalo po svojem nastopu predložilo državnemu zboru in deželni zborom nekatere zakone, ki so direktno kazali cilj enakopravnosti.

Zdaj vsega tega ni zapaziti, in uprav zato postaja stanje slovanskih poslancev v državnem zboru vedno bolj neznosno, kajti oni so stopili v zbor z mandatom svojih volilcev, katerim so zagotovili, da kaj store za faktično obveljavo enakopravnosti. Igra, katera se zdaj igra, ni poseben fina, ona ne inponira, še manj pa koga zalovlja. — Vlada, ako jej je res kaj na enakopravnosti, morala bi Velikonemcem strgati krinko raz obraza in svetu odkriti, da tako počenjanje ni primerno svobodnim načelom, niti nobene svetovne filozofiji. — Kajti kedor veruje kaj na svobodo človeka, ta se mora vendar le do neke meje vtikati v zadeve svojega sočloveka; kedor pa hoče proklicati humanizem, vzvišen nad jezičnim in enakimi prasanji, ta pač ne sme siliti

svojega jezika vsemu svetu, kajti da bi bil v resnici najlepši, vsak svobodnomislil človek bi se mu uprl.

Kaj pa je humanizem, kaj svetovna filozofija, ako ne brzdaje surovega, človeku prirojenega egoizma? — In ti kulturni narodi, ali res mislijo, da svet s tem osrečujejo, ako mu svoj jezik vsiljujejo?

Ni li to uprav surovi egoizem? Narodnostno prasanje, pravijo nekateri filozofi, treba je spraviti z sveta.

V interesu kulture je res želiti, da nehajo prepri zaradi narodnosti. Ali ti ne morejo nehati drugače, nego po tolerantnosti, dokler pa so narodi na svetu, kateri trde, da so izvoljeni narodi, narodi I. vrste s poklicem, da druge narode sebi uslužujejo, pa gotovo ne nehajo ti prepri, ampak še vedno huji postanejo.

Kaj je pomirilo verske prepire — ako ne toleranca? Iz tega izvira, da mora vsaka pametna in vestna vlada z vso močjo delati na to, da mej narodi nehajo želje do nadkrijevanja, do zatiranja drugih narodnosti, in da se tudi glede narodnosti in nje izpoznavanja vdomači tolerantnost. Da pa bode v Avstriji to mogoče, mora nehati vsako protežiranje le ene narodnosti na škodo vseh drugih, in ako vidi država etični moment svojih poklicev v tem, da skrbi za enako spoštovanje vsacega veroizpovedanja, ni li narodnost vredna enacega spoštovanja? Vlada ima torej sveto dolžnost, da brani zavest o narodnosti vsacega svojega državljanja, ker vsako drugačno postopanje v tem obziru le demoralizuje.

Ker pa v Avstriji nekateri narodi nočejo tega razumeti, baš zato bi morala vlada, kolikor jej je to le mogoče, po pripadajočej jej eksekutivi za to skrbeti, da se enakopravnost odkritosrčno, brez vsakih ovinkov iz-

vede, ker njeno dotično dejanje bi bilo opravičeno v morali.

Kakor smo rekli, deželni zbori teško pridejo do sklepov, s katerimi bi se rešilo jezično prasanje. — Uprav zato pa bi morala vlada sama § 19 izvesti v vsem obsežku njega pomena, ne bi bilo niti treba Scharschmidtovih in drugih komentarov za raztolmačenje tega paragrafa. Vlada sama mora kategorično ukazati uradom, da z Slovani uradujejo, le slovansko in da morajo biti osnovane vse šole na podlagi materinščine, prav tako, da se mora v deželah, kder sti dve narodnosti, učiti obligatno tudi drugi deželni jezik. — Da ne bi vlada tega smela storiti, ne bi tudi smela snovati nemških gimnazij v deželah, kder ne prebivajo Nemci.

Če pa to sme, kar je prav za prav v nasprotju s duhom § 19. temeljnega zakona, sme naravno in mora prav za prav tudi vse drugo ukrenoti, kar zadeva dejansko izvedenje narodne enakopravnosti.

Naši državni poslanci pa bi morali vlado na to ne le opozoriti, temuč tudi od nje odločno terjati, da energično in brez ovinkov izvede enakopravnost in sicer tako, da ne bode niti starišem na voljo dano, da svoje otroke žrtvujejo tujemu narodu. Kadar bomo torej imeli postavbo, da v narodnih zadevah ne velja tlačenje po parlamentarne večini, dalje drugo postavbo, katera določuje natančno, katere narodnosti pripada ta in oni državljani in konečno vladin ukaz, da se morajo vse šole uravnati v zmislu § 19, to je v zmislu istinite narodne enakopravnosti in da v deželah, kder sta dva deželna jezika, je v srednjih šolah obligaten drug deželni jezik — še le po tem pridejo avstrijski narodi k miru in spravi in nastopi toleranca, katera gotovo močno pospeši duševni

in gmotni napredek vseh avstrijskih narodov.

Zalostno zadosti pa za Avstrijo, ako se ne najde mož, kateri bodo državno ladijo krmili proti varnej luki enakopravnosti in spoštovanja mejusobnega prepričanja o čutih, katere je sam Bog človeku vsadil globoko v srce.

Šolske razmere v tržaški okolici.

(Dalje.)

Uprav slabe, v tujem jeziku vravnane ljudske šole, torej zavirajo probujo naroda in ga dušno more. Te šole pa tudi deželo pollaščeati pomagajo. Mislimo si slovenskega okoličanskega otroka, ki pohaja rojansko ali škedenjsko šolo: »Nemo doctus natus est« — pravi Latinec in tudi okoličanski otroci se morajo učiti, ako hočejo kaj znati; pouličnej laščini, najslabšemu laškemu dijalektu, kar se jih na svetu govori, priuče se uže na dvorišču v dotiki z odraslimi otroci, z lastno materjo ali deklo. Videl sem celo slovensko spodnje okoličansko mater, ki v svojej brezumnosti ni hotela sinkota učiti čisto nič slovensčine, ampak silila mu svojo barbarično, vso pokvečeno laščno tako, da je otrok odrasel, ne da bi se bil naučil niti slovenskega okoličanskega dijalekta, čeprav sta oče in mati vedno mej seboj slovenski kramljala, ker se drugače ništa umela, kajti, lahko je, da oče prav nič blažene »tržaščine« ne ve, v tem ko mati »košo« in »koši la že« muhe klati. Takih nespametnih okoličanskih mater ni sicer mnogo, ali tem več se ponašajo s svojo vednostjo v italijanskem jeziku iz Brkin, Krasa in Čufarije sem pridšedš ženske »čufarice« — kakor jim pravijo vti okoličani, ki se dajo raji z batom po glavi udrihati, nego začnejo s teboj slovenski pogovor.

Mnogo teh šudnih žensk je ustanovljenih uprav v Rojanu, kder ima sedež

PODLISTEK.

Smešno kaznovana radovednost.

(Gašpar M.)

Radovednež je drugim kaj sitna nadloga. Če ga srečaš grede iz doma, hoče vedeti: kam greš in po kaj. Če mu poveš, kar hiti, da brzo pove prvemu nasprotniku prišlemu znanu; kar radovednež navadno tudi kaj raznaša novice. Saj hoče prav zato zvedeti vse, kar bi se bilo zgoditi moglo, da bi oznanil zopet drugim. On prodaja novice, kakor ceno blago, in veseli ga, če mu jih dobrovoljno le kdo odvzeti hoče.

Se ve, pripeti se pa tudi radovednežu, da mu natveze kak burkast šaljivec katero debelo kosmato, in radovednež jo nese nič hudega ne slute takoj dalje. Plačilo mu je obilo posmehovanja. Vse to ga vendar malokedaj poboljša in ne odvadi ga nespodobne radovednosti.

Za zgled, kako včasih radovednež stakne, bodi ta le smešna zgodba.

Gospod Jules Favre je bil najglasovitejši pravnik v Parizu. Nekikrat je bil poklican na jug v mesto Toulouse kot zagovornik pred sodnijo. Prišedši na železnico stopi Jules Favre v voz, v katerem je sedel nek popotujoč kupčevalec.

Če pa pride človek v tak voz in celo skupaj zadene s človekom, ki prerad go-

vori, skoraj se mu ni mogoče ogniti razgovoru.

Tako tudi ta popotnika nista dolgo molče skupaj sedela in kmalo dejal je ta to, drugi to, kakor se uže navadno govorica začne z vremenom, s krajem, od kod in kam.

Prav živo sta se razgovarjala naša popotovalca, da skoro nista opazila, kedaj sta prispela v Bordeaux, sloveče glavno mesto južne francoske pokrajine, ki se imenuje Gascogne.

Tukaj se ustavi vlak za delj časa in popotovalca sta imela prav lepo priliko za kosila. Obema je dišalo prav izvrstno; pomenkovala sta se vedno bolj zaupljivo, tako da sta začela govoriti tudi o svojih opravkih.

Kupčevalec, katerega je ogrelo in razvedrilo izvrstno francosko vino, bil bi kaj rad zvedel, s kom pač tako prijetno popotuje. Kot dvorljiv in omikan Francoz pa vendar ni hotel kar naravnost praskati svojega potnega tovariša: kdo in kako so mu opravki.

Toda železniški zvonec prestriže mu za zdaj daljino premišljevanje. Naša popotnika hitita v voz ter sedeta drug drugemu nasproti. Ko so duri vozov pozaprte in se vlak začne dalje pomikati, kupca posegače zopet radovednost: kdo bi bil njegov prijazen sopotnik in kakošna opravila ima.

Misel mu pride, ako začne sam pri sebi, da potem sme tudi upati, da tudi oni kaj o sebi pove. Prične torej prav od-

kritosrčno tako le: »Jaz, moj gospod, kupčujem z surovo sviljo. Kupčja se mi ponaša prav dobro. Če računim od leta do leta, ostane mi odbitvi stroške 4000 frankov čistega dobička; tako da sem prav zadovoljen z svojo kupčijo.«

Tako napeljavši pogovor, pravi na dalje: »Smem li z vašim dovoljenjem tudi jaz praskati, po katerih opravkih potujete?«

»Kaj pa da!« odgovori gospod Favre, »potujem po opravkih. Ščim pa se prav za prav pečam, to ni tako lahko povedati. Prav raznovrstna so moja opravila z vsakršnimi ljudmi.«

»No, pravi na to radovedni kupec, ne zamerite! saj res, kaj mi je popraševati po vaših opravilih in ljutih!«

Mislil si je namreč, če mu zdaj le tako pokažem svojo nezvedavost, postane gospod Favre toliko odkritosrčniši: zato praska na dalje: »Li veliko zaslužite?«

»Se ve da!« odgovori gospod Favre; »letom zaslužim okoli 80.000 frankov.«

To se je zdelo svilkupcu nemogoče, še bolj mu zraste radovednost. Kar zdrži se ni mogel, da ne bi vprašal: »Ej, moj gospod, kaj pa je vaše opravilo in s čim se pečate?«

»Čujte torej, prijatelj moj,« odgovori mirno gospod Favre, »človek mora biti na svetu uljuden in postrežljiv; jaz popotujem, kadar mi je opraviti s kako tatvino, umorom, zavdanjem, požiganjem itd, kakor uže nanese. To so moja opravila, ki se mi prav dobro splačujejo.«

Svilokupec ostrmi in strah ga je ta-

cega tovariša, ki si zasluži s takimi rečmi toliko denarja. Gospod Favre je dobro zapazil, kako se je ustrašil kupčevalec: zato nadaljuje zlagoma prav zaupljivo: »Toda prijatelj moj, jaz zaupam zdaj tudi na vašo molčečnost. Za me se ne bojte! Stal sem sicer uže mnogokrat pred sodnijo, v pravih in preiskovanjih, opravi sem večji del dobro, tako da se mi ni pritoževati na sodnijo.«

Vedno očitneje se je kazal strah svilkupcu na obrazu. Gospod Favre pristavi zatorej prav dvorljivo: »Prijatelj me najde vselej prijatelja; nikdar ga ne pripravim v škodo; in vi, moj gospod, po vseči ste mi; lahko ste brez vse skrbi.«

To izgovorivši vzame steklenico belega vina iz svoje potne torbe, nalije kozarek in priljudno ponudi svojemu potnemu tovarišu. Le ta se brani sprejeti ga zahvaljevaje se z najuljudnejšimi besedami, misleč, da mu hoče zavdati ter ga oropati denarja, o katerem mu je bil tako odkritosrčno pravil.

Strah mu je zaprl sapo; vsa zgovornost ga je popustila. Molče se mu je odmikaval in z grozo pogledaval sosedu. Kako rad bi zdaj bežal daleč strani od njega! Toda ni mu bilo mogoče. Vrh tega pa je postajal ta mož, ki ima opravilo s tatvino, umori, zavdanjem itd, vedno bolj in bolj prijazen, kar je le še bolj potrjevalo v sumu ubožega, od strahu trepetajočega svilkupca, da meri ta človek na njegovih 4000 frankov, o katerih mu je bil govoril.

šola, v kojoj podučuje in tiransko ukazuje oni »ingenium unicum« — v osebi malostavnega gospoda Bonina. Kdor se hoče prepričati o resnici, ki smo jo zgoraj naveli, naj se napoti v Rojan ter praša v tretjih laških razredih se šolajoče dečke in deklice, od kod so njih stariši in vedele mu bodo gorenjo resnico potrditi. Da, uprav tuji s Kranjskega ali Krasa so oni, ki največ silijo svojo deco v laške šole, rekoč, da slovensko uže vedo, ker se ga na ulici navadijo. To je fakt, kojega si mi skoraj ne moremo razlagati.

Ali zašli smo nekoliko z svojimi dokazi; sumničili nas bodo, da mi sumničimo. Nič tega; mi ne zagovarjamo nikake tujščine v ljudskih šolah; ali rajši bi videli v okoliških ljudskih šolah kakšen drug tuj jezik od laščine, ako ne more drugače biti; in to iz razloga, ker v italijanski vidimo najboljšo sredstvo za potujčevanje slovenskega prebivalstva. Neštevilno Slovencev, ki so sedaj najboljši boritelji za narodno stvar, izšolalo se je v popolnoma nemških šolah od prvega razreda ljudske šole dalje; ali redko, jako redko so sejani Slovenci, ki bi kedaj bili pohajali tržaške, po magistratu vravnane in zdrževane šole, da bitemu navzlic ostali zvesti svojemu rodu ter se v njega proslavo borili. Taki možje so mej nami bele vrane in iz tega izvira tudi, da okoličani skoraj nemajo svoje intelligence, ampak samofiziolane renegate, klso z sovražniki Slovencev potegnoli ter sedaj najbolj delujo v propad milega slovenskega naroda.

Kar trdimo, to je gola in povsod razvidna resnica, ki se ne da tajiti in vedno bolj osvedočuje, kolikega moralnega kvara so krive slabe ljudske šole v okolici. — Tu pri nas, smelo trdimo, ne sme se, kakor drugod trditi; — ako hočeš kaj znati, pojdi v šolo! — ampak: ako nočeš nič znati, ako se hočeš zavreči, ako ti je mar, da tvoji otroci se odtujé svojemu rodu in jeziku, pošlji jih v okoličansko mešano ali popolnoma italijansko šolo! — V šoli, enobito pa v ljudske šole, lahko se tujči, ali popolno in plodno potujčenje se doseže le, ako se tuj jezik tudi v deželi rabi. Na Štajerskem in Koroškem ponemčevanje napreduje zato, ker je tudi nemški jezik deželni. Enako se godi tudi pri nas; prav ima pisatelj članka v »Edinosti« št. 56, ki trdi, da sta okoličanu znana oba deželna jezika, laški in slovenski — to je resnica. Okoličan govori s teboj še precej pravilno laški in slovenski; pozdravi te celo, žalibog z svojim »bon giorno« in meša uže mnogo laških besedij z svojo materino govorico; temu vzrok je dotika z tridimi in zagrizlimi Lahoni, ki družega ne vedo in trmasto nočejo vedeti, razven svoje »vzvišene« laščine, v kojoj te vedo, ako si jim poreden, tudi kaj lepo psovati in zaničevati, nazivaje te se zgodovinskim kulturnim »ščavom«, tako, da moraš imeti kosmata ušesa, da te jeza ne zgrabi ter zasluženo povrne po tleh. O nemščini pa ti vedo okoličani toliko kolikor o tur-

Grozno zdel se je preplašenemu kupcu čas dolg. Zdelo se mu je, da se železnica komaj premikuje.

Naposled, hvala Bogu! se ustavi vlak in konduktier zakliče s krepkim glasom: »Toulouse! Izstopite gospoda!»

Z največjo naglico pograbi svilokupec svoje reči, kakor bi gorelo za njim, da bi čim prej zginol iz voza in se znebil tovarisa, ki se peča s tatvino, poboji, ropom, umorom in zavidanjem. Še vedno je prešinjal kupca strah, da takemu človeku ne more dosti daleč in hitro uiti, kajti glej, ta groznež je šel precej za njim iz voza!

Komaj pa sta bila izstopila nekaj korakov, gre temu groznežu več čakajočih gospodov naproti — spoštljivo in prijazno ga pozdravljajo. Pri tej priliki sliši tudi prestrašeni svilokupec ime tega strahoviteža: Jules Favre.

To sloveče ime je bilo pa tudi našemu kupcu prav dobro znano. Ves strah je zginol iz njegovega stiskanega srca. Več za ni skrbelo za njegovih 4000 frankov. Težek kamen se mu je odvalil od srca in olajšan je šel v mesto, ker zdaj je vedel, da njegov sopotnik je slavni odvetnik iz Pariza in da je zdaj prišel na jug v zadevi nekega razbojstva, da pri tej priliki skaže svoje temeljito pravno znanje in sijajno zgovornost pred sodnijo.

Radovedni kupec pa je sklenol poboljšati in odvaditi se nespodobne zvedavosti, ki mu je napravila toliko nepotrebnega strahu.

ščini in indijanskih jezikih. Ko zaslišijo kakega Nemca govoriti, oponašajo ga s »hinder hunder« itd. — to pa le radi tega, ker dotičnega jezika ne umejo.

Da bi par ur nemščina v ljudske šole neznansko škodila ter širila tu nemško idejo, in da bi take šole pomagale graditi nemški most do Adrije — to ni verjeti, ker bila bi v šoli nebodijotreba, kakor je v drugih čisto slovenskih krajih. Ljudska šola ni za podučevanje tujih jezikov — to smo večkrat povdarjali in tega menjenja je vsak pameten človek, ker gotovo je, da ure, v kojih se tuj jezik podučuje, ne vporablja se za podučevanje drugih koristnejših strok, ki se uče v materinem jeziku, — torej so splošnemu poduku in omiki na škodo. Ljudske šole namen je otroka dobro brati, pisati in računati naučiti, vcepiti kolikor možno v mlado srce veselje do nadaljnjega prebiranja knjig, da si iz njih potrebnih nauk za življenje zajemlje, vcepiti mu tudi ljubezen do vsega domačega, vzlasti pa do domačega materinega jezika, kojega jedinega umeje. Ljudske šole naloga je otroku širiti obzorje v mišljenju, navaditi ga dobro misliti, — kar se pa ne doseže, ako se poleg tega mami s podučevanjem tujih težkih in za otroka težko umljivih jezikov, zanemarjajoč pri tem — kakor se v kakšnem kraju okolice godi, radi lahonskih učiteljskih moči, ki so tam nastavljene, — materin učni jezik. Tako se počenja po nekaterih krajih v tržaški okolici in tako se godi sploh po krajih, kder obstoje ljudske šole z mešanim podukom! — Resnica je, da take šole ne prinašajo dušne koristi, katera se od njih ustanovljenja tirja.

One so prosveti, onej tako želenej narodnej prosveti, na kvar ter ne da bi v narodu ljubezen do učenja in omike vzbuja, more jo in zamore. Ni čuda potem, da imajo tudi iz tega razloga okoličani tržaški tako malo intelligence, ki bi se za njih pravice ptezala! — Okoličanski otrok zgubi veselje do učenja uže v ljudskih šolah — s kakim veseljem bode pa potem dalje studiral? In temu pridružimo še slabo uravnani in pomanjkljivi učni črtež okoličanskih šol, ki zabranjuje učenec vstop v vsakoršno srednjo šolo toli nemško državno, kakor v mestno laško, ker otrok v takih šolah se sicer navadi nekoliko slovenščine (lahko bi se je mnogo več, ako bi bile šole drugače uravnane in bi se v njih ne podučevala laščina!) in nepopolno brati laški, koji jezik mu potem služi le v to, da meša svojo govorico z laškimi spačenimi besedami ter se sili govoriti in peti laško s komur koli. Priprost in kmečk človek si domišljuje mnogo več o svojej učenosti, nego je ima; in ker ve nekoliko besedi laščine — misli si, da je tega jezika uže popolnoma vešč ter da radi tega toliko več na veljavnosti pridobi, in ponaša se s tem znanjem napram meščanom, ki družega ne vedo razven laškega, brati se z njimi, opravičuje njih zvito pollaščujoče počenjanje in postaja polagoma gorak Lahonček — da naravnost povemo — ter srka polagoma iz teh prekanjenih sovražnikov slovenskih srd in jezo na Slovence — svoje lastne brate! Žalostno, a istinito!

Kdor se tu za narodno stvar bori, pozna je to resnico in vidi nezaupnost okoličanov do slovenskih boriteljev za svete narodne pravice. In kdo je temu uzrok? Neposredno tudi sedanje mešane šole.

Bi se li godilo z šolami, — v katerih bi nemščina bila obligatni predmet, učni jezik pa slovenski, enako?

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Vladarskega shoda v Gostinju je konec. Nemški cesar je zapustil Gostinjo 10. naš cesar pa 11. t. m. Zdaj se ugiblje, kaj se je tam sklenolo, če tudi razen udeležencev nobeden nič gotovega ne ve, le toliko je nedvomno, da so se razpravljale važne reči. Največ o tem shodu hote vedeti Italijanski časniki in vsi so z shodom zadovoljni, ker upajo, da tudi Italiji kaj pripade, vsi tribojo v kredentarski rog in vidijo uže Italijo povečano z avstrijskimi

primorskimi deželami in južnim Tirolskim, ali o tem se gotovo varajo; nobena avstrijska vlada, pa naj se Avstrija še tako in kamor koli razširi, ne more Italiji odstopiti avstrijskih primorskih dežel, ker bi Avstrija s tem zgubila pomorsko trgovino in vojno moč na morji. Naj navedemo nekoliko vrstic iz italijanskih časnikov: V »Diritto« se z Dunaja brzojavlja, da se je pri shodu v Gostinju mej obema cesarjema i nju ministroma sklenolo, Turka iz Evrope segnati. »Diritto« priporoča Italiji, naj bode oprezna, naj se na kopnem i na morji pripravi za vojno, da bo čuten nje vpliv, ker sklepi v Gostinju se prav živo dotikajo nje interesov. V milanski »Corriere della sera« se brzojavlja iz Rima 10. t. m.: Včeraj sta imela Malvano, vodja našega zunanjega urada, in avstrijski zastopnik dolg pogovor. Zagotavlja se, da je Avstrija izjavila, da hoče Italiji, kakor je ta predlagala, odstopiti nekoliko dežel, da jej na vshodu pusti prosto roko. Italija je tudi s ponudbo avstrijske vlade jako zadovoljna, (kaj ne bi bila!), le to je zahtevala, da se Avstrija za odstop teh dežel s pogodbo zaveže. Govori se, da je naše ministerstvo zunanjih zadev o tej stvari poslalo noto na Dunaj in v Berlin. Francoska, katera bi rada Italijo od zveze Nemčije in Avstrije odtrgala, prizadeva se na vso moč, to zvezo raztrgati in za to ceno obeča Italiji odstopiti Tripolitansko. Ali v francosko vlado tukaj nobeden nima vere. »Tribuna« pa se z Dunaja poroča, da je Bismark s Kalnoky-jem nemško-avstrijsko zvezo sklenol do leta 1893 po dovolitvi dotičnih vlad in vladarjev. Tudi Italijanska vlada je bila k pristopu povabljen, ali doslej se ni še nič določnega sklenolo, in zgodi se to prihodnji teden, ko se Depretis v Rim vrne. Tudi Rusija se je vabila, naj stopi v zvezo, ali ruska vlada hoče pred vsem vedeti, koliko se sme zanašati na podporo vlad o balkanske politiki.

Nadvojvoda Karol Ljudeviti z svojo soproga se je 12. t. m. vrnil iz Petrovega dvorca na Dunaj. Ruski car ga je z svojo obitelji spremlil na kolodvor.

Naučni minister je vsem prefesorskim kolegijem pravoslovnih in državnoznanstvenih učilišč ukazal, naj mu nasvetujejo predrugeče glede juridičnega učnega in izpitnega reda; dalje je ukazal akademiknim senatom, naj mu podade predloge za predrugeče obstoječih predpisov o sposobnosti, in ukazal tudi medicinskemu prefesorskemu kolegiju na Dunaji, naj poroči glede omejitve preobilega oglašanja v medicinske šole na Dunaju.

Patrijarhu Mihajloviču je cesar z lastnoročnim pismom čestital k zlatej maši ter mu izrekel svoje priznanje za čisto domoljubno delovanje.

Madjarki napuh je primoral celo cesarja, da je pisal ogerskemu ministerskemu načelniku to le lastnoročno pismo: Z obžalovanjem sem opazil, da so nekatere v zadnjem času izvršene vojaške osobne promembe dale povod k raznemu napčenemu razlaganju, ki lahko vzbudi neopravičeno bojazen in zapelje javno menitev, ter skali prijateljske razmere mej prebivalstvom in vojsko v deželah ogerske Moje krone.

To je toliko bolj obžalovati, ker so se zgodile imenovane osobne promembe brez žalitve katerih koli zakonskih ali ustavnih pravic zgoli iz vojaških službenih ozirov in so tedaj ničniz tega po krivem spleteni sklepi; pa tudi je žalostno, zaradi posameznih dogodkov vso vojsko slabo soditi. Duh vse narode v državi obsegajoče skupne vojske je i ne sme drugačen biti, nego je duh nje najvišjega vojskinega gospoda, v čemer je gotovo najboljšo poročstvo, da tega duha ne smejo vladati nobena druga čutila, razen tekmovalnega prizadevanja svojih dolžnosti, katere dolžnosti vojske se raztegajo ne le na varstvo države proti zunanjemu sovražniku, temuč tudi, neoziranj se na nobeno politično strankarstvo, na vzdrževanje reda v državi, na varstvo zakonov in tedaj tudi zakonito obstoječih ustavnih naprav. Le nalaščno neznanje, ali nečisti nameni morejo vojsko, ki je v vojni in miru vselej zvesto in požrtvovalno svojo dolžnost storila, v nasprotje staviti pravemu rodoljubju, deželnim zakonom in ustavi.

Če tudi bi moral verovati, da se pri nepristranskem, nestrastnem premislu te zadeve pri udauem in razborem prebivalstvu zgorej omenjena razdražba k malu umakne mirnejemu mišljenju; vendar je mogoče, da se vznemirjenje zaneše v vedno daljše kroge, ako bi ta kriva menitev dalj časa trajala, kar bi redilo mejusobno sovražstvo in lahko imelo obžalovanja vredne nastopke.

V polnem zaupanju na vaše preskušeno domoljubje in v soglasji z nazori, o tej zadevi meni znanimi, prepričan sem, da boste na to zadevo, kakor tudi Jaz želim, posebno svojo pozornost obračali in kar potreba, ukrenote, da se prebivalstvo potuči, in da boste postopali z vso ostroostjo zakona, ako pri vsem tem zapazite zakonom protivna, zavržljiva rovanja ali sumničenje.

Budimpeštanski magistrat je povabil monakovski mestni zastop k udeležitvi jubileja vzetja Bude Turkom, ali ta je vabilo zavrnil z ozirom na to, da Madjari z ogerskimi Nemci sovražno postopajo.

Vnanje dežele.

Nemški katoliški škofje so se 10. t. m. zbrali v Fuldi, kder imajo cerkvene pogovore.

V Bruslju bodo jutri taborali delavci; bruseljski mestni župan je tabor dovolil pod tem pogojem, da se sproved delavcev ogne kraljeve palače. Delavci so to pogodbo sprejeli. Belgiška vlada trepetala pred tem zborom.

Turški sultan je izdal dekret, po katerem se ima uvesti splošna vojaška dolžnost, odpraviti se pravica zastopstva, vsak bo moral osobno opraviti vojaško dolžnost; s tem se turška vojska zdato pomnoži, evropska Turčija bo odslej, namesti treh, imela štir vojaške odelke; novi odtelak, ki se uže sestavlja, štel bo 52.000 mož. Srečna Turčija, to te otme propada!

Novo angleško ministerstvo ima polno upanja na lepo bodočnost. Pri banketu, kateri je 11. t. m. napravil lordmajor, čestital je Salisbury pričujočim zarad zmage pri volitvah, pri katerih je govorilo ljudstvo. (Salisbury je pozabil, da je govoril tudi, in prav zelo govoril denar angleških milijonarjev). Če tudi afgansko in egiptovsko prašanje še nisti rešeni, vendar se je nadejati, da se mir ohrani. O irskem prašanju je rekel, da bo vlada morala na to delati, da varuje zveste podanike angleške kraljice ter jih otme iz stisk, katere trpe. Težave so velike, ali vlada ima naročilo ljudstva, ki se je nepogojno izreklo zoper neodvisno irsko vlado. — Salisbury je molčal o zadnjih krvavih dogodkih v Belfastu, Dublinu in drugih krajih, ki so popolnoma nasprotni njegovim trditvam. Mi smo overjeni, da prvi veter, ki potegne, odpihne tudi sedanje angleško vlado; čas vladanja angleških lordovje na konci, le veliko njihovo bogatstvo in iz tega izvirajoča poštena i nepoštena moč jih še vzdržuje, denar pa se sčasom ogloje i nepoštenost i zatiranje ljudstva tudi večno ne traje; trajno je edino to, kar je pošteno, zdravo, pravično in času primerno. — Glastone-ove ljudoljubne namere tudi po njegovej smrti ne umre, ampak iz njegovega groba bodo gnale vedno krepkeje mladike.

DOPISI.

Trst, 13. avgusta. (Izv. dop.) (Kolera in slavnosti — Polemika — Nov notar.) Kolera napreduje v našem mestu in predvidnost vlade je vsak dan večja. Še le t dni je prišla od ministerstva obširna naredba o kolari, vsled te naredbje je vlada kar naglo prepovedala uže dovoljene slavnosti in veselice, in celo koncerti ne smejo več biti. Ljudstvo zaradi tega godernja in pravi, zakaj se ni to vse uže poprej prepovedalo in se je dopustila regata Lahonom. — Ljudstvo je v takih zadevah strašno občutljivo in se žali, češ, da je gospodi lahko prenašati take prepovedi, ali mali mož, da ne bi smel veseliti se z svojimi drugimi, da ne bi smel imeti nobene domače veselice, zdaj v času tuge, to niže patrijotične kroge nekam tare in ni mogoče ljudi prepričati, da so take naredbje res tudi potrebne, ker na kakej veselici jo mogoče, da kedo napravi kak nered, da si pokvari želodec ali se prehladi. — Potrpi-

torej, morda se da v jeseni kaj napraviti, ako božja šiba poneha.

Tržaški listi lahonske in velikonemške barve so se spravili zadnje dni na Slovence, na Edinost in na urednika »Naše Slove«. — »L' Indipendente« in »Il Matino« se hudujeta na nas zaradi rojanske šolske zadeve in pravita, da je in ostane Trst italijanski, pa da ne bode nikoli ne nemški ne slovenski. Kaj bo s Trstom, to je stvar tamne bodočnosti, ali toliko smemo reči, da Slovenec bode odslej vedno glasneje reklamiral svoje pravice kakor postavno priznana narodnost v Trstu; in kjer je priznana naša narodnost, tam se ne more govoriti o izključljivo italijanskem mestu. V zmislu Iredente pa Trst prav gotovo ne bode nikoli italijanski.

Ako pa gospodje od »L' Indipendente« in »Il Matino« citirajo in toraj čitajo »Edinost«, potem je uže to znamenje, da so vsaj nekoliko napredovali glede priznavanja druge narodnosti v deželi. »Il Matino« imenuje naš list organ Nabergoja. — No, ko bi to tudi bilo, za nas to ni nečastno, saj s tem nismo »organo dei rinnegati, dei libidinosi e dei cretini«, kakor je to nek ital. liberalni list, kateri vesla s kontrabandom pod črno-rumeni zastavo.

Velikonemški list »Tergeste« pa prinaša vest, da se je urednik »Naše Slove« obrnol na konservativni česki list »Čeh« v zadevi českih duhovnikov za Istro. List »Čeh« je res prinesel neko vabilo, da biveč českih abiturjentov šlo v goriško semenišče, da bi se tako popolnilo število duhovnikov v Istri, katerih zelo pomanjkuje; toda »Tergeste« ovaja urednika »N. S.«, češ, da pri tem vabilu ni bil merodajen verski, ampak le politični moment.

Naj si uže bode, kakor hoče, prava sreča bi bila za Istro, ko bi se res mnogo českich abiturjentov oglasilo, ki bi potem delovali mej hrvaškimi narodom v Istri v zmislu, da bi ga obranili kugelahonskega brezboštva, pa tudi druge kuge, namreč lihvarstva istrskih karnjelov.

Vendar dobimo slovenskega notarja, pride namreč v Trst za notarja sin rajnega Vesel-Koseskega, ki je zmožen slovensčine, tudi v pisavi. Mož bo imel dosti dela, ako bo Slovincem pravičen in se nadajamo, da se ne bo dajal terorizovati po svojih ital. kolegih, kakor je to storil rajnik Olivo, katerega so Slovenci spravili v Trst, pa jim je za zahvalo obrnol hrbet. Reče sicer ni imel sreče, toda Slovincem se je velika krivica godila, da ni držal dane jim besede.

Sežana, 10. avgusta. (Izv. dopis.) Da vam na kratko javim nekaj čudnega. V nedeljo, 8. t. m. umrla sta dva otroka tuk. dimnikarja. Mati, prežalostna zaradi te zgbu, oboli v nedeljo popoldne po nadihu, k kor se more v tem letnem času priokovati, slabost v želodcu, bluvanjske itd. Ali naš g. zdravnik je vzel te znake za kolero. Dobro je, da je g. dr. oprezen, ali ipak moramo od njega očekovati, da on tike namere počne z neko previdnostjo in da ne razburi občinstva in mnogih tujcev, kateri letos prebivajo v Sežani. V tem slučaju pa nekdaj niti ni potrebna taka namera. Obolela žena je bila uže v ponedeljek zdrava in je šla iz hiše, akoprem se je reklo, da žena mora umreti. Tukaj pravijo, da vsi oni ozdravijo, o katerih je uže govorica, da več ne ozdravijo. Tega pa ne znajo tujci, in v istini so vsled onega slučaja uže odšli nekatere tuje družine iz Sežane, kar Sežani gotovo ni na korist.

Poleg tega so vse novine javile, da sta bila v Sežani dva slučaja kolere, dočim ni bilo nobenega, barem do danes ne. Naš gospod župan je to stvar po novinah dementiral. Bode li razburjen svet veroval temu oporekanju? Komu torej zdravstvena komisija s takim vznemiravanjem dela korist? Našemu g. zdravniku gotovo ne. Morda Sežani? — Še manj. — Soljudje, o katerih ne znamo, kaj so glede narodnosti, uprav zato tudi ne znamo, kaj so glede znanja.

Pri nas se v obče sočijalno lepo živi in morda v nobenem slovenskem trgu ne tako lepo, največja harmonija je mej prebivalstvom in mej uradniki, tujci se tukaj vsi dobro čutijo, in ta razmera, moral bi gledati vsak, da se še bolj utemeljuje, ne pa razdira. Mi Sežanci, hvala Bogu, nepoznamo nalezljivih bolezni, naš teran je zdrav, pa tudi naš kraški zrak fin, za nekatere še prefin.

Se to vam moram poročiti, da se je našega slavnega, občepoznanega »veseličnega odseka« lotila neka letargija; saj bi bilo vendar treba tudi letos v poletju napraviti kako veselico, kaj mislite vi, gosp. predsednik?

Domače in razne vesti.

Premeščanje in imenovanje. Notar Viktor Vesel je bil iz Gradiške premeščen v Trst; mi se nadajamo, da se bo ta blagi gospod, slavnega našega rojaka sin, ki je več slovenskega jezika, pri

svojem uradovanju rad oziral tudi na želje slovenskega prebivalstva, kar tudi njemu ne bi v škodo bilo. Za notarje so bili imenovani: odvetnik v Trstu, dr. Anton vit. Volpi-Cesaneffeld, z sedežem v Trstu; okrajnega sodišča pristav v Piranu, dr. Mihael Depaunger, z sedežem v Piranu, in avskulant Aristid Costantini, z sedežem v Gradiški. — Notarijatska kandidata na Kranjskem, Viktor Schönewetter v Kočevju in Alfred Rudež v Ljubljani, bila sta imenovana za notarja na Kranjskem, prvi za Tržič, drugi za Ilirsko Bistrico.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je izdalo te dni tole okrožnico do podružnic: »Slavna podružnica! Družba sv. Cirila in Metoda« pričela je svoje delovanje. Da pa more družba uspešno delovati in ustrezati mnogoterim opravičenim željam in prošnjam za podporo narodnega šolstva v krajih, kjer se ima boriti naš narod proti potujčevanju svoje dece, treba izdatnega in neusahljivega vira dohodkov. Po družbenih pravilih so med denarnimi pomočmi tudi »prihodki od napravljene besede, zabavnih shodov«, dramatičnih in drugih dopuščenih iger, beril in razlag. Družbeno vodstvo usoja si torej opozarjati »slavno podružnico« na ta vir družbenih dohodkov ter dostavljati prošnjo, naj podružnica z naj v poletnem času napravljiva »veselice ali besede«, katerih prihodek bode namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Pri taci zabavnih shodih ponuja se tudi najlepša prilika družbi pridobivati »nove družbenike«, sploh pa vzbujati in krepčati narodno zavest in požrtvovalnost. V Ljubljani 6. avgusta 1886. Družbeno vodstvo.

Družba sv. Cirila in Metoda vzela je pri poštno-hranilnišnem uradu chequesknjižico, da podružnicam olajša doposiljanje nabranih doneskov. Knjižice s prajemnimi listi so se vsem podružnicam uže dostopale in je ta uravnava jako praktična.

Prepoved. Ministerstvo notranjih zadev je predčerašnjem poslalo na vse pol. oblastnijske Primorskega pravila za kraje, kder se je pojavila kolera; dotični razglas je datiran od 5. t. m., št. 14.047 in vsled § 42. omenjenih pravil so povsod, kder je kolera, prepovedane vse ljudske veselice, procesije, obhodi, da še celo koncerti. — Tukajšnja deželna vlada je bila uže dovolila vsem patrijotičnim društvom obhod 17. t. m. zvečer, prav tako društvu »Austria« 18. t. m. in mašo pa koncert delal. podpornega društva, dne 22. t. m., vsled omenjenega ministerijalnega razglašja pa večerj vse preklicala in ne bode torej v Trstu, dokler ne neha kolera, nobene ljudske veselice ali zborovanja več.

Kako lažejo nemški listi. Tagespost priobčila je dne 5. t. m. telegram iz Ljubljane, da je gosp. dr. Tavčar na okrajno sodnijo v Buzetu v Istri poslal nemško vlogo, katera se je zavrnila, da je g. dr. Tavčar na to vložil priziv, v katerem je razpajal, da ima sodnija dolžnost nemščino zmatrati državnim jezikom. To vest so potem prežvekovali tudi drugi nemški listi. Dr. Tavčar pa je poslal Tagespostu popravke, ki slov: Častito uredništvo! Z ozirom na Vašo vest iz Ljubljane, da bi bil jaz v prizivu, vložnem pri okrajnem sodišču v Buzetu, nemščino držav. jezikom imenoval, prosim najuljudneje, da to vest tako popravite, da sem v omenjenem prizivu le dokazoval, da se mora po sedaj še veljavnih zakonih nemščina tudi na Primorskem zmatrati sodnijskim jezikom, katerih je v Istri več. Dostavlja je, da je nadsodnija prizivu ustregla in da sem dotično vlogo le na izrečno zahtevanja stranke v nemškem jeziku predložil, znamovam se s posebnim spoštovanjem dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani. Na Slatini 8. avgusta 1886. Pa to naj bi še bilo, imenovati se more zvičajno obračanje resnice, ali druga vest v nemških listih, da je namreč bil nedavno v tržaški okolici **tabor**, na katerem se je govorilo za upeljavo nemščine na ljudskih šolah, to je uže prav po načinu lažnjivega Kljukca iz trte zvito. — Saj nam v Trstu ne dovolijo niti koncertov zaradi kolere, pa bi nam dovolili tabor!

Tagespost prinaša tudi vest, da Hrvatje pozivljajo v Istro česke duhovne kar pa ni nič slabega, ko bi tudi res bilo; saj Istra potrebuje duhovnov, posebno pa slovanskih, katere bode hrvaški narod razumeval. Nemško pridigo v Istri le kak uradni meje.

Imen. Gosp. Anton Truden, trgovec in podpredsednik Tržaške čitalnice, poroči se v ponedeljek 16. t. m. v Ljubljani z gospico Mici Seemanovo, fabrikanta hčerjo. Naše presrečne čestitke in voščila za srečo!

Za Radeckijev spominek so dali ti le uže del. podpornega društva g. Anton Pozorelec, trgovec na Greti f. 5, V. Dolenc preds. del. podp. društva f. 2 skupaj f. 7.

Nadzorniki delalskega podpornega društva so vabljani jutri, v nedeljo ob 6. uri popoldne k važni seji v družbene prostore. Naj nobeden ne zamudi seje, pri kateri bode zastopan tudi odbor zaradi važnih instrukcij do nadzorov.

Odpove se nekda mandatu za drž. zbor gospod poslanec Adolf Obreza in sicer zaradi bolehnosti. — Pač

škoda moži, kateremu želimo, da se zopet ozdravi in še vedno koristi svojemu narodu. Njegov nastopnik v državnem zboru vtegne postati njegov bivši protikandidat, gosp. dr. Hinko Dolenc, ker se je nadejati, da se večina volilcev na Notranjskem zedini za Dolenca, ki je in je bil vedno odločen rodoljub.

Državni poslanec profesor Šuklje dobro uporablja počitnice, kajti noben slovenski poslanec tako pridno ne obneje z svojimi volilci, kakor on. Govoril je uže na 3 shodih volilcem, namreč v Novemestu, v Černomlju in Metliki, povsod so mu volilci izrekli svoje zaupanje, v nedeljo pa bo govoril na shodu volilcev v Ribnici.

Tržaške novosti:

Kolera v Trstu. Žalibog se je kolera pomnožila in je terjala te dni več žrtev, kakor prošle tedne. Oj srede do četrtka je zbolelo za kolero 5 ljudi, 3 v mestu, 2 v okolici; od četrtka do petka pa je zbolelo 15, in sicer največ v ulici sv. Cirila poleg sv. Ivana. Od petka do danes o poludne je zbolelo zopet 7 ljudi. Vse kaže, da je mrzlo vreme, to je brza sprememba temperature neugodno uplivala, in da so se mnogi ljudje prehladili. — Sploh se ljudje zdaj v Trstu skoro vsi počutijo kaj slabo; občna je tožba o trehuhobolu; zdravniki iz tega sklepajo, da smo tukaj prenapolnjeni mikrobov in da je torej nevaren vsaki dijetetični nered, vsako prehlajenje itd. Zarad tega je priporočljivo jako zmerno življenje in oblačiti se je treba posebno zvečer dobro, tudi so priporočljivi volneni povoji nad trebuhom. — V Kontovelu je še vedno slišati o posameznih slučajih kolere in pravijo, da je tamsojva voda jako nezdava. Došla so poročila, da so trije Tržadani umrli za kolero zunaj v letovisih. — Tržaška židkinja je nekda umrla v Koprivnici na Hrvaškem, kar je tamsojno prebivalstvo močno vznemirilo.

Vreme smo imeli te dni jako čudno; v sredo hudo vročino, v četrtek najprej dež, potem mrzel veter, v petek pa zopet vročino. Na Nanosu je nekda taka toča padala, da je ves vrh tega lepega hriba pobelila. Zato je bilo tako mrzlo vreme v Trstu.

Nesreča. Pijan fakiu. Srečko Koledan je večerj popoldne padel v morje, pa so ga mornarji potegnoli iz vode. — Policija je našla te dni dva starca in eno mlajšo žensko bolne na ulici ter jih odpeljala v bolnico.

Policijsko. Nekega Jožefa Micen, delalca je nek drug v prepiru močno ranil. — Fakin Luka K. je hotel svojo ženo ubiti s sekiro, ki sreči je bila blizu pomoč in policija, ki je suroveža odvedla v zapor. Natakarija po imenu Troter, ki je odnesel krčmarici v Katinari f. 120 — so vjeli blizu Trenta na Tirolskem. — Policija išče nekega sleparja, ki se je izdajal za grškega majorja in v hotelu napravil dolga 90 gl. potem pa zginol. — Neznani tatovi so vlomili v neko kampanjo v Verdelli in pokradli blaga za 20 gl. — V prepiru je prejel okoličan Jožef Rešič iz Ban tako močno rano z vilami da so ga morali pripeljati v bolnico v Trst. — V bolnico so pripeljali tudi nekega fakina Jožefa Sunjo močno ranjenega po nekem drugu. — Zaprla je policija te dni 4 postopače, mej njim 2 Tržadana in 2 Goričana, oba peka. —

Kolera v Istri. Zadnje dni se je kolera prav močno pojavila v Izoli, zbolelo je v enem dnevu 12—16 ljudi, od katerih je umrla polovica. — V Ricmanjih kolera ponehava, obolela sta te dni 2 za kolero in v Sočergli je jeden. — Kako natančno so tuk. ital. listi v svojih poročilih, kaže tudi vest, katero so prinesli, da je v Ricmanjih nov, po vladi poslan, dunajski zdravnik, nek dr. Werner, za kolero umrl. Namestništvo je na to uradno javilo, da ono ni poslalo nobenega dunajskega zdravnika v Romanje in zdaj se zna iz gotovega vira, da v Ricmanjih nikoli ni bilo nobenega dr. Wernerja. — Zastonj Nemec ne pravi: »Gelogen, wie gedruckt«.

Obrtnijsko društvo v Verdelli bode imelo, ker je zadnjič prišlo premalo udov, znova občni zbor, in sicer v nedeljo 22. t. m. ob 10. uri popoldne v društveni gostilni na »Verdelli«, Via dello Scoglio.

Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. — 2. Poročilo tajnika. — 3. Denarničar položi letni račun. — 4. Nasveti glede zboljšanja kmetijstva v okolici. — 5. Sprememba nekaterih točk pravil. — 6. Posamezni predlogi. — 7. Volitev novega odbora. — 8. Volitev pregledovalcev. — Ta pot se bode zborovalo pri vsakem došlem številu družabnikov.

Goriške novosti. Tretji akt imenitne ajšovske rabuke izvršil se je 11. t. m. pred dež. sodnijo v Gorici. Sin gostilničarja v Ajševici, g. Komela, Franc Komel bil je obsojen na 3 mesece ječe zaradi telesnega poškodovanja. Oče Komel in rjegov dekla Reza Kerkoč sta tudi sedela no obtoženo klopi, zatožena sta bila, da sta krivo pričala, ali sodnija ja je spoznala nekriva. Pričali so proti mlademu Komelu uprav oni gospodiči, kateri so prouzročili ajševsko afero. Mladi Komel je napovedal priziv. Ta priziv vtegne biti povod četrtemu dejanju, in ako je našim

poslancim kaj za to »pravno« zadevo, se bode vršil tudi peti in šesti akt. — Na vsak način je treba več luči. — Mehr Licht! — Goriške Slovence je močno osupnola vest, da je za Kanal imenovan sodnikom pristav g. Hektor Franceschini, ki ne zna besedice slovensko. Žalostno to v Pražkovej dobi!

Štipendije našega cesarja Franca Josipa. 11 takih štipendij po f. 300 za take dijake, ki hočejo študirati tehniko na Dunaju, v Pragi, v Pešti ali Gradcu, je razpisanih. Prošnje do 10. septembra na oskrbništvu privatnega premoženja cesarske hiše na Dunaji. V prošnjah mora biti dokazano posebno ubožstvo in pa pridnost.

Golobi pismočiči. Zadnjič smo poročili, da je izmeje 18. v Trstu izpuščenih golobov prišlo 16 v 9 urah na Dunaj, danes dostavljamo še to, da sta tudi ostala dva prišla na Dunaj, ali še le po 30 urah, morala sta se tedaj kde muditi.

Nekaterim naročnikom pošiljamo zdaj rudeče liste, na katerih je zabilježeno njihov dolg našemu upravnistvu. Prosimo, da dotična gospoda listke prečitajo in se ozira na prošnjo na njem zabilježeno. — Takim, ki se za naše terjatve ne zmenijo, list ustavimo.

Velika nesreča v gledišči. Skoraj ne mine teden, da ne bi se poročalo o nesrečah pri požarih gledišč. Vsem je še v spominu velika nesreča, ki se je pripetila v dunajskem gledišču na Ringu. A od tiste dobe je najmanj sto gledišč pogorelo in večkrat se pripetile tudi nesreče, da so ljudje zgoreli. O tacej nesreči se iz Londona poroča 6. t. m.: V ponedeljek je v mestu Tinnely v deželi Madras v Indiji pogorelo indijsko gledališče. Bilo je v njem 400—500 ljudi in ker so se vrata na vznotraj odpirala, njih bilo mogoče odpreti, ker se je ljudstvo k njim nagnilo. Vsled tega je sedemdeset osov zgorelo, šestdeset pa je bilo hudo poškodovanih.

Cena srebra v zadnjih časih silno pada, v malo letih je padla za 20 in več %, samo letos za 11%; in vendar ni videti nobenega pravega vzroka, zakaj srebro zgublja vrednost. Vsled tega je angleška vlada imenovala posebno komisijo, ki ima preiskavati to zadevo. Padanje cene srebra je posebno osodopolno tistim državam, ki imajo še sreberno veljavo, kakor je avstrijsko-ogerska. Prej ali slej nastopi tudi pri nas obzibljna potreba, da se uvede zlata veljava; ta stvar je bila sicer sprožena uže večkrat, tudi v državnem zboru, ali velika težava je, ker trehalo bi mnogo milijonov, da se kupi potrebno zlato, in toliko težavnije, ker bi se tudi Ogerska morala pridobiti za to zadevo. Težava pa bode rastla toliko bolj, kolikor bolj bo srebro v ceni padalo. Poleg vsega tega pa ne trpi država zaradi padanja cene srebra, trpe tudi državljani sploh, posebno trgovina in obrtnija in ubožni stanovi toliko bolj, ker se vsled omenjene zadeve tudi ž več podražuje v tistej meri, v katerej pada cena srebra.

Smešnice.

V nekej družbi so se pogovarjali ter drug drugega prašali, kakšna smrt je najboljša. »Jaz mislim, zavrne nekdo. «Ja je najboljša, ako človek zmazne, kajti sede, zaspi in ko se probudi, vidi, da je mrtev.

Dva zakonska sta se prav rado imela. Čez nekaj časa se preseli mož v mesto — pusti ženo doma. K malu potem dobi nezapečateno pismo, v kojem se je bralo to le: »Bodi zdrav, jaz sem zdrava in zadovoljna«. — Ne dolgo na to je pošlje mož velik kamen, tudi ne plačavši poštne in pismo, v katerem je bilo pisano to le: »Ko sem prečital pismo, ki si mi ga poslala, odvalil se mi je ta le kamen od srca!«

Mlad berač prosi gospoda za dar. — Te li ni sram beračiti? — Zadere se nad njim; — tako mlad si še; pojdi delat! — Prosim, usmiliti se me, pravi ubožec, sem lačen. — Poprimi se dela! — Ako bi delal in se mučil, še bolj bi bil lačen.

Nek skopuh podari beraču kos mesa, ki mu je pri kosilu ostalo. Berač vzame meso in se zahvali. Ker ga pa ni imel kam zaviti in je zagledal časopis na skopuhovej mizi, seže ponj in hoče kos mesa vanj zaviti.

— Ne, pustite časopis, ker nisem še bral — reče skopuh. — Nič ne de — odgovori berač — vaše dobro delo, ki ste ga meni ubožčku storili, treba da v časopis pride!

Gost pride v krčmo in velli prinese si juhe. A komaj mu je krčmarica prinesla mizo, uže zamrmra: »Oj, to je vendar preveč; Mica, glej tri muhe si mi v juhi prinesla!«

— Kaj samo tri? odgovori Mica, ko sem juho iz kuhinje nesla, bilo jih je pet!

Nekej materi umre edini sin za kolero. Ko so ga prinesli na pokopališče,

pridruži se skrbna mati nosačem, rekoč: kolera je nalezljiva bolezen; prosim vas, ne zakopajte mojega sinčka blizu rajnega njegovega brata, da je tudi ta ne dobi.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Okrajna razstava govedine v Podgradu.

V spodbudo živinoreje in za zboljšanje plemena domače goveje živine bode dne

1. septembra 1886.

v Podgradu razstava goveje živine za ves pol. okraj Volovski, pri kateri se razdeli 9 darov gojiteljem najlepše razstavljenih živin, s posebnim ozirom na dosežene uspehe pri zboljšanju plemena.

Obdarovani bodo le živinorejci pol. okraja Volovskega po določenih pravilih, ktera brezplačno razlaga in tudi po pošti razpošilja podpisano predsedništvo zadruge vsakemu, kdor se oglasi.

Razstavljeni goveda tekmovala bodo za darila v treh oddelkih:

a) Plemenski junci od 9 mesecev do 3 leta starosti, b) Krave 2 let do 5 let starosti, c) Junice, tudi že breje, vsaj 18 mesecev stare.

Obdarovani bodo: a) trije plemenski junci: I dar 50 fl.; II dar 35 fl.; III dar 25 fl. vkup 110 fl. b) tri krave I dar 35 fl.; II dar 25 fl.; III dar 20 fl., vkup 80 fl. c) tri junice I dar 25 fl.; II dar 20 fl.; III dar 15 fl., vkup 60 fl.

Pravila za razstavo delila se bodo brezplačno tudi po občinskih glavarstvih onim, ki se oglašijo posebno ali osebno.

Ob enem bo prirejena po podpisani gospodarski zadrugi v Podgradu

Razstava kmetijskega orodja.

ktera bo trajala od 16. septembra t. l.

Razstavljeni bo na ogled in poskušajo različno novošegno kmetijsko orodje, kakor plugi, kopala, mlatilnice i. t. d. i. t. d.

Za poskušnjo razstavljenega orodja prirejani bodo prilični prostori in določeni dnevi ter bodo se ogledovalcem in poskuševalcem brezplačno dajala vsa zaželenja pojasnila, da se lahko prepričajo o velikih koristih napredka v kmetijstvu.

Predsedništvo gospodarske zadruge za sod. okraj Podgrad v Materiji 9. avgusta 1886.

Zupančič.

Pravila

za razstavo govedine v Podgradu.

1. Razstava govedine, ktera se bo vršila v Podgradu pod pokroviteljstvom deželne kulture sveta za obdarovanje razstavljalcev z državnimi darovi, trajala bode od 10. ure popoldne do 2. ure popoldne dne 1. septembra t. l.

2. Gojitelji goveje živine, želeč razstaviti svojo živino ter tekmovali za darove, morajo se oglašiti pri deželnem kulturnem svetu, ali pri gospodarski zadrugi za sod. okraj Podgrad v Materiji, vsaj do 24. avgusta t. l. ter naznaniti število in vrsto goved, ktere hočejo razstaviti.

3. Živina mora biti prignana najkasneje do 9. ure jutraj dne razstave, ter izročena dotični razstavni komisiji.

4. Vsaki razstavljavec bo skrbel za varstvo in hrano svoje živine po svojem čuvaju, kteri se bo moral ravnati po ukazu oskrbovalnega odbora. Poslednji bode preskrbel prostor in hrano po nizki ceni.

5. Razstavljaleci bodo si preskrbeli spričevalo svoje občine (obč. glavarstva), da so izgojitelji razstavljenih živin, ali pa pri kravah in junicah, da jih gojijo že leto dni in pri plemenskih juncih vsaj že 6 mesecev. V tem spričevalu mora tudi biti dotična živina natanko popisana, da bo mogoče zanesljivo soditi, je li razstavljena živina oglašena ali vpisana. To spričevalo bodo morali razstavljavci pokazati, ter nobeno blago ne bo pripuščeno k razstavi brez takega spričevala.

6. Trgovci s živino ne morejo tekmovali za darila, ako niso ob enem tudi živinorejci, ter veljajo tudi za nje gori omenjeni pogoji.

7. Živina bo razstavljena po oddelkih kamor spada, v isti vrsti, kakor je bila prignana in izročena odboru.

8. Izključeno od razstave je:

a) blago hutobno, divje in nemirno;

b) blago grde rasti, akoprem ima druge dobre lastnosti;

c) blago, kteremu manjka rog, oko, ali ako ima kak izrastek, gobe, rane odprte ali zaceljene vsled bolezni, sploh blago, ktero ni popolnoma zdravo.

d) blago slabo rejeno, z posušenim blatom po životu, strlečo, zmračeno dlako, garjevo in sploh z onesnaženo bolno kožo

e) naposled blago s znamenji slabe reje in trpinčenja, kakor n. g. z udarci, ranami, odtinami, tudi mršavo vsled nezadostne hrane.

9. Lastnik, kteri pri razstavi doseže nagrado za kako blago, mora se zavezati,

da bo govedo retil še za eno leto od dneva razstave naprej za plemo.

10. Obdarovani lastnik plemenskega junca se mora vrhu tega zavezati, da bo držal zapisnik plemenitbe po načrtu, kterega mu bo dal deželni kulturni svet.

11. Kdor bo odmanjal od teh dolžnosti, ktere bo prevzel z reverzom, kar mu bo nagrada (dar) vročena, bo moral znesek povrniti. Na spolnovanje teh dolžnosti pazile bodo gospodarske zadruge okrajnega glavarstva volovskega.

12. Kdor pa bi bil po okolnostih prisiljen prodati blago, za ktero je prejel dar pri razstavi, ga bo smel prodati le živinorejcu pol. okraja volovskega; pa moral bo to prej naznaniti gospodarski zadrugi, pod ktero spada in ktera bo določila, koliko ima povrniti prejetega daru.

13. Pet sodnikov, izmed kterih jednega imenuje deželni kulturni svet, jednega o. kr. namestništvo, ostale tri pa gospodarske zadruge polit. okraja mej domačimi zvedenci, bode sodilo o obdarovanja vrednem blagu.

14. Proti določbam teh sodnikov mogoče bo pritožiti se pri razstavnom odboru samo tedaj, ako bi bila dotična razsodba v nasprotju s temi pravili.

15. Drove bode razstavni odbor takoj izplačal, ko bo razstava sklenena in proti reverzu, omenjenem v §§ 9 10 in 11 teh pravil.

Od dežel. kult. sveta v Poreču.

Tržno poročilo.

Kava — gre od rok po viših cenah, in je tendenca najboljša, ker so došla od povsod prav ugodna poročila. Prodalo se je 800 vreč kave Rio po f. 53 do f. 63, 4000 Santos po f. 55 do f. 64 — 6000 Java Mal. po f. 62.—, 500 vreč Manila po f. 57 do f. 58, Portorico stane f. 94 do f. 112, Ceylon plant. f. 83 do f. 134.

Sladkor — mlahova kupčija vsled premočne ponudbe, cene nekoliko slabe. Prodajal se je ta teden sladkor v vrečah po f. 18.50 do f. 22.

Sadje. — Limoni močno iskani, pa lepega blaga manjka. Limoni srednje vrste stanejo od f. 6 do f. 11.— pomeranče f. 8 do f. 13.—, novi rožiči f. 8.50 do f. 9.—, nove fige v venci f. 17.—, cvebe navide stane f. 13 do f. 20.—, Elemé novo f. 18 do f. 24.—, Sultanina stara f. f. 34.—, opaša nova f. 29.

Olje — malo obratano, cene so mlahove, je lino stane f. 36 do f. 43, namizno pa f. 60 do f. 70.

Petrolje — ameriškansko f. 9 do f. 9.25, rusko f. 8.50 do f. 8.75.

Riž — italijanski f. 15.50 do f. 21.—, birmanški f. 11 do f. 14.75.

Domači pridelki — fižol stari, rudeči f. 8.75 do f. 9.—, druge vrste primerno. — Maslo f. 80 do f. 92.

Žito — Malo kupče je po nespremenjenih cenah.

Les — nekoliko več prašanja, cene pa nespremenjene.

Seno — dobro konjko novo f. 1.40 do f. 1.70.

Borsno poročilo.

Borsa jako neiločna, v obče malo prometa, kurzl. kmalo trdnjši, kmalo slabjši, denes pa je slabša tendenca in vtegnejo cene nekaterih papirjev nekoliko pasti.

Dunajska Borsna

dne 13. avgusta

Enotni drž. dolg v bankovcih 85 gld 70 kr	
Enotni drž. dolg v srebru 86 • 50	
Zlata renta • • • • •	121 • 15
5% avst. renta • • • • •	102 • 25
Delnice narodne banke • • • • •	871 • —
Kreditne delnice • • • • •	281 • 30
London 10 lir sterlin • • • • •	126 • 10
Napoleon • • • • •	10 • —
C. kr. cekini • • • • •	5 • 94
Kr. državnih mark • • • • •	61 • 80

Listnica opravištva.

G. Marija Prosenc v K. obrnite se na lekarno Rovis v Trstu, da Vam pošlje slovenski poduk, katerega tudi ima!

Cegnarjev Viljem Tell

se prodaja v tiskarni Dolencevi po 10 soldov.

Podpisani opozoruje slavno občinstvo na svojo

trgovino z dežniki

v ulici Barriera vecchia št. 18 z bogato zbirko svilenih, volnenih in bombažnih dežnikov. Svileni od f. 2.50 naprej, volneni od f. 1.40 naprej, bombažni od 80 kr. naprej. — Tudi popravlja prav po ceni dežnike in solnčnike.

Giulio Grimm.

495

3—2

Razpis natečaja.

Za učiteljske službe III. vrste na ljudskih šolah in Svetmarji (Monte) in morebit v Marenigah sè slovenskim učnim jezikom.

S temi službami združeni so dohodki ustanovljeni v zakonu 3. novembra 1874. in 10. decembra 1878.

Prosilci naj uložijo svoje prošnje potem predpostavljene oblasti v roku 4 tednov podpisanemu.

C. kr. okrajni šolski svet.

U Kopru do 30. julija 1886.

Poglavitni nauki in molitev

ki jih mora znati kdor hoče prejeti sv. birmo, sv. pokoro, sv. obhajilo, in sv. zakon, zve se mala knjižica katera je izšla v naši tiskarni in se dobiva po 4 nove.

Mlad tehnikar išče službe za

risanja ali pa korespondenta v kojoj trgov. hiši, ker je zmožen v govoru in pisavi teh le-j-zikov: francosko, nemško, italijansko, rusko, bolgarsko, hrvatsko, gerško, rumunsko. — Kdor hoče zvedeti kaj več o njem, oglašaj se pri našem upravnistvu, Via Torrente 12.

Piccoli-eva esenca za želodec.
G. PICCOLI, lekar v Ljubljani.
Ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pism in zdravniških spričeval bolezni v želodcu in trebuhu, bodežje, krč, želodčne in prebavne težave, zabasane, hčerke, žlindre, migrene itd. in je najboljši pripomoček, ki ga vsi ljudje, v kateri koli starosti, po 12 steklenicah po 1 gld. 36 novc. Pri večem številu uči se primere, 14. ust. V steklenicah po 15 soldov se prodaja v Trstu v lekarnah: Foraboschi, Lelienburg, Liprandi, Pozzetto, Praxmarer, Prendini, Ravasini in Zanetti in skoro v vseh lekarnah Primorskega, Tirolskega, Istre in Dalmacije.

Gosp. Gabr. Piccoli-ju, lekarničarju v Ljubljani Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš cvet za želodec, kojega deli so mi dobro znani v velikih slučajih vspešno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili 42—50 Ljubljana, mesec januar 1884.

Dr. Emil vitez pl. Stöckl, c. k. vladni svetovalec in deželno-sanitnet poročevalec. Podpisani potrjuje, da ima želodečna esenca ljubljanskega lekarničarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Ž njo ozdravilo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodečne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih. A. Wlassisch, župnik-kan. Plominj, Primorsko.

Antirrhoeum najboljšo zdravilo proti prehlajenju, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr. Pastilje santoninske; (kolosci zoper gliste) izkušeno zdravilo zoper gliste škatljica 10 kr. 100 košč. 50 kr. 1000 košč. 5 gld. 2000 gld.

Satlilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), plućnim, hripavim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Zeliščni prani sirup. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirup se rabi z najboljšim uspehom proti vsem pranim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odruščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci ša toliko žlice. Steklenica 36 kr.

Tu navedena. Kakor vsa druga zdravila se zmiraj frišna dobe v lekarni

G. Piccoli-ja

«pri angelu»

v Ljubljani

na Dunajske cesti,

kder se naročila tako

po pošti proti povzetju izvršujejo.

LEKARNA PICCOLI-PRI ANGELU

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

Brnsko sukneno blago

Proti pošiljavi denarja, ali pas povz. tjem zneka. Obleka za 55 gld. in več. Vse po najnižji ceni, le v zalogi tovarne za sukn

Friderik Brunner

Brno, Frölichergasse 3.

Oglede pošilja brezplačno in franko, večje zbirke ogledov za krojače nefrankovano.

Ivan Pertot & Comp.

v Trstu 10—1

trgovina z vsem na tržiškem trgu nahajajočim s blagom na debelo in drobno. Razpošilja kavo v paketih po 5 kilogramov s povzetjem, na enak način tudi olje, riž različno sadje, zelenjadi iz južnih krajev, vsakovrstne ribe marinirane in sveže, po najnižji ceni, vse prosto carine franko na pošto naročnika postavljeno. — Kdor želi, naj piše in pošljejo se mu ceniki franko in brezplačno.

Najboljši

papir za cigaretke

20—36

je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu

Svari se pred ponarejanjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lippmann profesorji kemije na dunajsk. vsuščilišču, radi njegove najboljšje kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvarine.

500 FEUILLES
FORMAT FRANÇAIS
Cawley & Henry
FAC-SIMILE DE L'ETIQUETTE
17 Rue Béranger à PARIS.

Trgovina

A. Majer-jevega

Exportnega piva

v steklenicah

v LJUBLJANI

(pivovarna na paro)

priporoča

Cesarsko, in Boek-pivo

v skrinjicah po 25 in 50 stekl.

JEZUZELEMSKEM BALZAMU

edini in nedosegljivi želodčni pijači.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim boleznim, pač ni tako lahko, posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrstne enake leke.

Večina raznih kapljic, izleškov itd., ktere se občinstvu kakor pravi žudeži priporočajo, niso nič drugega, nego škodljiva smes.

Edini Jeruzalemski balzam si je zagotovil vsled svoje priprave sestave, odločno oživljajoče in želodčne živce hitro krepčalne moči pravico prednosti nad vsemi dosedaj v tej stroki poznanimi zdravili, kar dokazuje tudi sè vsakim dnem večje prašanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kineške robarbare, katera korenika je poznana zaradi njegove ugodnega upliva na prebavljenje ni čudenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neježenosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gnusju, riganju, bacanju, proti hemoroidalnemu trpljenju, zlatenci in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane 30 novcev.

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI

G. B. PONTONI

v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni Marku

Ravasini, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Korminu v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Palisena.

Nuova tiskarna V. Dolence v Trstu.